

ΡΟΥΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΕΡΩΤΙΚΟΣ ΚΑΪΜΟΣ

(Η λογοτεχνία τῶν γειτόνων μᾶς πρέπει νά μᾶς ἑνδιαφέρη περισσότερο διάτοις τῆς θλεώς. Τὸ ἀποκετέος ἐθημούσιος ὁς τῶρα πλεῖστα διηγήματα καὶ παραδεῖσις Ἀλβανικές, Σερβικές, Βουλγαρικές. Σήμερα δὲ δίνουμε ἑνα Ρουμανικό Χριστουγεννιάτικο διηγήματα).

Πιαρές, παρές, ἀπό τοιά-τεσσερα μικρά παιδάκια, περνούσαντα τὰ χωριτσάκια μέσα ἀπό τὸ ἄρθρον κιόνι, ποὺ σκέπταμε τὴ γῆ, πηγαίνοντας στὰ σπάτια για νά ποινε τὰ Χριστούγεννα, μὲν ἓνα σάκιο κρεμασμένον στὴν πλάτη κι' ἔνα χοντρὸ μπαστονί ποτὲ χερό. "Ἐνα ἀπό αὐτὰ κρατοῦσας κι' ἔνα χωριτσάκι φανάρι, πέ τοι σηκώνεις τὸ στόχο τοῦ Χριστοῦ, ποὺ θὰ σηκώνεις βεβαίος τὸ στόχο τοῦ Χριστοῦ, ποὺ φάνηκε στὴ Βηθλέεμ."

Στεκόντουσαν στὴν αἰλούροφτα κάθε σπιτιοῦ καὶ φωνάζαν :

— Μποῦντα νιμενέατα, λά Μός 'Αζούν. (Καλὸ Ξημέρωμα καὶ αὖθις καλὰ Χριστούγεννα).

Ακονύότουσαν θετεροῦ ή καυδαές καὶ ξάστερες φωνές τους μέσα στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι καὶ κάθε πόρτα άνοιγε νά τὰ δεστῆ.

Μέσα σὲ μια φάνη
κι' ἀπάνω στὰ ἄχυρα
γεννηθήσεις θ Θεός μας...

τραγούδοδουσαν οι μικροί.

Καὶ ή νοικοκοίνες χαρούμενες τοὺς γέμειναν τοὺς σάκους μὲ κάθε είδους λειχουδιά, μὲ κάθε είδους φρούτα.

Αδέτη, ή γιορτή, ή νύχτα τῆς πρωπαραμονῆς τῶν Χριστούγεννων, είνε ή γιορτὴ τῶν ωκεάνων παιδιῶν, σὲ ήλια τὰ χωριτσάκια τῆς Ρουμανίας.

Άπο ήμέρες προπαρασκευάζοντα για τὰ Κάλαντα. Μαζεύοντα παρές, παρές, φτιάνοντα τὰ ἀστερωτὰ φανάριά τους καὶ γιρζίζοντας τὰ μεσάνυχτα καὶ καμπάφα φορά κι' ἀκόμα πολὺ ἀργά για νά ποινε τὰ Χριστούγεννα.

Τὴν χρονιά αὐτή μια παρέα είχε ἀποτελεσθεῖ ἀπό τρία παιδάκια; τὸν Πομπύλιο, τὸν Ντάνο καὶ τὸν Γιώργο.

"Οταν ή συντροφοί αὐτή πλούσιος στὸ σπίτι τὸν νοικοκόνη τοῦ Βελένη, ὁ Γιώργος αἰσθάνθηκε τὴν καρδιὰ του νά κυττάρη δυνατά. 'Ο Βελένης ήταν ἔνας γέροντος χωρικός καὶ ή γνωτεῖς του ή Βαρδάρα δὲν ἀκούγόταν καὶ γιὰ τόδο καλόναρφο στὸ χωρίο. Μά ή Στελίκα, τὸ κορίτσι τους, ήταν μιὰ καρούμηνη ἀχέιδα τοῦ ἥλιου, ήταν ἔνα ἀλλινὸ διαμάντι... Καὶ ὁ Γιώργος τὴν ἀγάπηγε, τὴν ἀγάπαγε τρελλά. Καὶ γιατί νά μή τὴν ἀγάπαει; Γιατί νά μήν ἀγάπαει μὲ δηλὶ τὴν καρδιὰ του τὸ κορίτσι αὐτὸ τὸ χαροπό, τὸ σθέλτο καὶ τὸ τοσοῦ δημόφρο, μὲ τὰ ὄραια γιανά του μάτια, τὸ κόκκινο καὶ δροσερό, σὰν κεράσι, στόμα του, μὲ τὰ ζαντά μαλλιά του, τὸ ἀριστοκρατικὸ παρόστημά του, καὶ μάλιστα δέν φορούσε τὸ πολυκεντημένο ἔθνικό Ρουμανικό κοστοῦ της;

'Ο Γιώργος τὴν ἔθνιμά της. Τὴν ἔβλεπε σὺν μιᾷ βασιλικούσσα, σὺν μιᾷ νεαρά καὶ τοῖς οξύτατοις, σὺν μιᾷ καμπάφα γιὰ νά ἀερισθῇ καὶ νά παντερετῇ, δέντως σιντηθίουν ὅλα τὰ κορίτσια στὰ Ρουμανικά χωρά τὶς παραμονές τῶν Χριστούγεννων. Αντό, κατύ τὰ Ρουμανικά ἔθνια, σημαίνει ἀκόμη διτὶ στὸ σπίτι ἔχουν μιὰ κόρη γιὰ παντερεῖα.

Γι' αὐτὸ δὰ ποιλές ήμέρες διποὺ πέρασε ἀπὸ τὸ σπίτι της Στελίκας, ἀπλωμένη στὸ μπαλκόνι τὸν σπιτιοῦ καὶ στὸ παριθίνια, γιὰ νά ἀερισθῇ καὶ νά παντερετῇ, δέντως σιντηθίουν ὅλα τὰ κορίτσια στὰ Ρουμανικά χωρά τὶς παραμονές τῶν Χριστούγεννων. Αντό, κατύ τὰ Ρουμανικά ἔθνια, σημαίνει ἀκόμη διτὶ στὸ σπίτι ἔχουν μιὰ κόρη γιὰ παντερεῖα.

Γι' αὐτὸ δὰ ποιούσαντα κι' ὁ Γιώργος. Μά γονγόρα ήσύχασε. "Ακουσο μὰ ήμέρα τὴν μητρά του νά λει πώς ή Στελίκα ήταν δημόφρη καὶ καρούμηνη, μὲ δὲν ήταν δυνατὸν νά παντερετῇ, πρόστα-πρόστα γιατὶ δὲν είχε ποικιλά ἀρχετῆ καὶ δεντρερο γιατὶ δὲν ήρθε ἀκόμα η σειρά της..."

— Θὰ φάν πολλὰ καρέθεια ἀκόμια ὅς τότε καὶ θὰ δουλέψῃ πολὺ

ὅ γέρο - Βελένης ώς νὰ σινάξῃ τὴν προίκα ποὺ θὰ τοῦ ζητήσουν!... ξελγεῖ ή μάνα του.

'Η ίδεα διτὶ θὰ τὴν ξανάβλεπε αὐτὸ τὸ βράδυ καὶ διτὶ θὰ τῆς εὐχότανε «Καλὰ Χριστούγεννα γέμιζε ἀπὸ χαρὰ τὴν καρδιὰ τοῦ Γιώργου καὶ ήταν πολὺ περιφέραν γιὰ τὸ δράσιο πρασινοκίτρινο φαναράκι του, ποὺ ήμερες παιδεύσταν γιὰ νά τὸ φτιάσῃ.

"Ἄμα χτιζόταν τοῦ γέρο-Βελένη τὴν πάρτα, ἀκούστηκε αὐτὸ μέσα τῆς Στελίκας ἡ φωνή :

— Πόσοι είστε;
— Ο Πομπύλιος, δ ἀρχηγὸς τῆς συντροφιας, ἀπάντησε, κατὰ τὸ ἔθιμο, σὲ στίχους:

Τρεῖ - τρεῖ, μιτιτεί
κατ μπομπούδι τε μέι.

Δηλαδή :

Είμαστε τρεῖς, τρεῖς μικροί
σαν σπειράκια ἀπὸ κεχρι.

Βγήκε τότε στὴν πόρτα ή γιαγά τῆς Στελίκας καὶ τοὺς μοίρωσε λίγες «μπαλούντερες» (τηγανίτες), λεστές-λεστές ἀκόμια, σίκια ξερά, καρόδια, φιούτικα καὶ στραγάλια, καὶ διτὸν ἀπομαστήκαντα νά φύγουν πετάχτηκε καὶ ή Στελίκα καὶ είπε στὸ Γιώργο νά είπῃ παλλού-πολλοὺς χωρεπισμούς ἐκ μέρους τῆς στὴν κόδελη τοῦ Στίζα. Τοῦπας μάλιστα τὸ χέρι καὶ τοῦ κάθιδευε τὰ μαλλιά. 'Ο Γιώργος φαντάστηκε διτὶ εντυχέστερος δημόφρωτος ἀπὸ αὐτὸν δὲν ὑπῆρχε στὸν κόσμο καὶ γι' αὐτὸν καθὼς ἔβγαναν διπὸ τὸ σπίτι δὲν μπόρεσαν νὰ κρατηθῆ καὶ νά μη φωνάξῃ δυνατά!

— "Αχ, πόσο είνε ὡμορφή η Στελίκα! Πόσο είνε δημοφρ!

— "Αλήσεια, είνε μιὰ πολὺ νόστιμη κοτέλλα, ἀπάντησε δ ἀπομπύλιος, ποὺ ἤταν ἔνη μῆνες μεγαλείτερος ἀπὸ τὸν Γιώργο καὶ νόμιζε δὲν έσθει δλα. Καὶ αὐτό, συνέχισε, δὲν είνε ή δική μοι γνώμη μονάχα, ἀλλὰ καὶ μου τοῦ χωρούπι καὶ ίδιως τοῦ Μπούλικου Στογιανέσκου.

— Τι θέλεις νά πης μ' αὐτὸ; τὸν ωτόπος δ Γιώργος καὶ τὸν φάντρε πάσ κάτι τὸν έκτηνε στὸ πάλιο.

— Τι θέλο νά πω; — Εκείνο ποὺ έξει διος ο κόσμος. 'Ο Μπούλικος τὰ έχει φτιάσει μὲ τὴ Στελίκα γιὰ καλά, καὶ καθὼς είνε δημόφρο καὶ καλὸ κορίτσι, ὁ κόσμος λέει διτὶ θὰ παντερετούν.

— Θὰ παντρειτούν! Μά ή Στελίκα είνε ἐντελῶς φτωχή!

— Καὶ τι μ' αὐτὸ; — "Οπού νάρχει ἀγάπη, ή φτώχεια πέρασε καυμά. Επειτα, δὲν δέν έχει η Στελίκα, έχει ἀρχετῆ δ ἀπομπύλιος...

— Θὰ τὴς πῆ καὶ τὰ Χριστούγεννα ἀπόρε κάτι ἀπὸ τὰ παραδίνητα της, είπε καὶ ὁ Ντάνος.

— Κι' αὐτή; φάτησε ξεψημένα δ Γιώργος.

— Τι κι' αὐτή; Μιὰ ποὺ τὴν ἀγάπαει δὲν είνε κοντή νά μη τὸν πάρω!...

Κι' έπειτα διπὸ τὴ φράσι αὐτῆ ὁ

Πομπύλιος στάθηκε γιὰ νά φωνάξῃ δυνατά :

— Καλὰ Χριστούγεννα τοῦ...

Γιατὶ είχαν φτάσει τόδια μπρὸς σ' ἔνα ἄλλο σπίτι. 'Ο Ντάνος δοχισε νά τραγουδάῃ, ἀλλὰ δ Γιώργος δὲν είχε δρεξι γιὰ τίποτα. Τὸ είχε μὲ τὸν Πομπύλιο γιὰ δοσαὶ είπε γιὰ τὴ Στελίκα. Τὸν ἔρχόταν νά στήνει τὸν συντρόφο του καὶ γιὰ τὸν ποδοσύλιον ἀπάντη στὰ χιώνια. "Οχι, δὲν ήταν δυνατὸν νά πάρω ἄλλον. Αντό, ή Στελίκα ἀγάπαιεις κι' αὐτὸν θὰ πάρω μιὰ κόρη.

Καὶ δέσαρνα ή φράσις ναν Ντάνον πέρασε αὐτὸ τὸ κεράλι.

— «Θετὶς πῆ καὶ τὰ Χριστούγεννα ἀπόρε, κάτιο αὐτὸ παραδίνητα της!...

'Ακολούθησε δ Γιώργος τοὺς φίλους του διώρου σὲ δυὸς τρία σπίτια καὶ έπειτα τοὺς ἀφέσε, λέγοντάς τους δὲν είσανταν καλά καὶ διτὸν διενέται τὸν συναχούμενος. 'Ο Πομπύλιος καὶ δ Ντάνος θέλησαν νά τὸν κρατηθούντεις γιὰ νά πάνε έπειτα, ἀφού γν-

ρίσουν διο τὸ κωριό, στον Πομπτίλιον τὸ σπίτι νὰ μοιφάσουν τὴ «σύντειχον». Ο Γιώργος δύμως δὲν ἥθελε ν' αἴσουσῃ τίτοτε.

— Θά πάν νά ήσουχάσω σπίτι, ἀποκρίθηκε. Τούς είπε ἐκαλή νύχτα καὶ γύρισε πίσω τρέμοντας, σπιγκτός, ἀκονιτῶντας στὸ χοντρὸ μπαστοῦν του, σὰν ἄρρωστος ἀλληνά.

Κι' ὅταν πειά δὲν τὸ βλέπαντα, γύρισε ἀπὸ ἔνα στενὸ καὶ τράβηξε τρέχοντας κατὰ τοῦ Βελήκη τὸ σπίτι. Μὲ προφυλάξεις πῆγε καὶ κύθρωπα κάτω ἀπὸ ἔνα παράθυρο, σὲ μὰ δέσι ποὺ τὴν κρύβανταν κάτιον φύλεξε, πίσιο ἀπὸ ἔνα ξύλινο σκαμνί, ποὺ κανεῖς δὲν μποροῦσε νὰ τὸ δῆ.

“Ήθελε νά βεβαιωθῇ διὸ τοῦ είπε τὴν ἀλλήθεια ὁ Πομπτίλιος, διὸ η Στελίκα καὶ δὲ Μπούλικος τὰ είχαν ψήσει καὶ δὲν ἀνταμονήσουσαν κυριάρ. Ήθελε νά βεβαιωθῇ διὸ δὲν ἔρχονταν αὐτὸ τὸ βράδυ νά τῆς τραγουδήσῃ τὰ Χριστούγεννα δὲ φίλος της.

Περιμένει ὅρα ἀρκετή καὶ ἄρχοις πειά ν' ἀπελπίζεται, διτιν ἀκουσεῖς δὲλφαροποτάτημα νά περνᾶν κοντά του... Κάπιοις ἔρχότανε... Ο Γιώργος δὲν ἀγηρεῖ νά διασκέψει μέσα στὸ σκοτάδι τὸ ψηλὸ ανάστημα τοῦ Μπούλικος... Ἡπατὸ δὲν διασκέψει δὲν ἔρχονταν αὐτὸ τῆς τραγουδήσῃ τὰ Χριστούγεννα δὲ φίλος της.

Σὲ λίγο η πόρτα ἔτριξε, ἔνοιξε καὶ φάνηκε η Στελίκα. Κρατοῦσε γεμάτη τὴν ποδά της ἀπὸ τὶς ίδιες λειχοδιές, τὰ κούλουράσια καὶ τὰ ξερὰ φρούτα, ποὺ είχαν δώσει καὶ σ' αὐτῶν... Μὲ διὰ πρησμάτες δὲ Μπούλικος τὴν πλησίασε... Πλησίασε κοντά καὶ τῆς μηλούς ξεναγμένος, τῆς μιλούσας σιγαλά, ἐνῶ ἐκεῖνη τὸ γέμιζε τὶς τοσέπες μ' ὅλα ἔκεινα τὰ καλοδόδια τὰ Χριστογεννιάτικα... “Οταν δένεισε τὴν ποδά της, θέλησε νά φύγη, μὰ δὲ Μπούλικος τὴν ἔρπαξε ἑσφικιά, τὴν ἔνοιξε κοντά του, τὴν ἀγκάλισε σφικτά καὶ τὴν φίλησε πουφρήτα στὸ στήμα, ὅρα ἀρκετή!... Ἐκείνη ἀφέθηκε στὴν ἀγκαλιά του κι' ἔτεινα τὸν διπταρέθωκε τὸ φίλημα...

Μέσα στὶς ἀγάπτες των τίς φωτιές, οἱ διὺς ἐκετεμένους δὲν ἀδύσανταν ἔνα δύριδο ἕκει κοντά τους, οὔτε είδαν μὰ μικρὴ σκιὰ νὰ φεύγη γοήγορα, νὰ φεύγη κλαίοντας, νὰ φεύγη μὲ λιγυμούς... Ἡπατὸ δὲν Γιώργος δὲ φτωχός, μὲ φαγισμένη τὴν καρδιά, ἀπελπισμένος. “Ἐφευρε σάν νὰ τὸν κυνηγοῦσαν, γιατὶ ἔκεινη τὴ Χριστογεννιάτικη βραδεῖα ἔννοιωσε τὴν πρώτη θύλην καὶ τὴν πρώτη ζήλεια τῆς ἀγάπτες...

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΙ ΕΞΩΦΡΕΝΙΣΜΟΙ

Ο ΛΕΥΚΟΣ ΕΛΕΦΑΣ ΤΟΥ ΣΙΑΜ

Πρὸ τινων ἑτῶν δὲ βασιλεὺς τοῦ Σιάμ ἔλαβε ἀπὸ κάπιονταν ἔπαρχο την εἰδησι διὰ στὴν περιφέρεια του ὀνάκαλύψθηκε ἔνας λευκὸς ἔλέφας, ἔδω στὸ δόποιο, ὡς γνωστόν, οι Σιαμίται ἀπονέμουν τεῖχες τημές. Μόλις δὲ βασιλεὺς ἐπληρωφορήθη τὸ εὐχάριστο νέο, διέταξε ἀμέσως τοὺς ἀρχοντας τὸν κράτους νὰ ἐτομάσουν στὸ ιερὸ ἔδω θρησκευτικὴ ἴντοδοχή. Κατόπιν παρέλαβε τὸν κλῆρον καὶ ἀκολούθουμενος ἀπὸ πλήθυς λαοῦ ἔθγήκε πρὸς προσπάντησι του.

Μόλις δὲ λευκὸς ἔλέφας πυρουνιάστηκε μιτρός τους, ἀμέσως διοὶ ἔξεβάλαν χωρούμενες κραυγές καὶ ἐπεσαν γονυτιοῖ, ἐνῶ δὲ βασιλεὺς ἔφερε τὴν κεφαλὴν του καὶ τοὺς ὅμοις του κάτω ἀπὸ τὴν προσωποσκόπη τὸν ὄνων, γιὰ νὰ πάρῃ τρόπον τινὰ τὴν... εὐλογία του!... “Ἐπειτα ἐπακολούθησε ἡ ἐπίσημη εἰσόδος τοῦ ἔλέφαντος στὴν προτείνουσα κατὰ τὴν διοία δὲ βασιλεὺς βάδιξ δεξιά του, κρατῶντας γυμνὸ σπαθὶ στὸ χέρι, καὶ ὡς ἀρχιερεὺς ἀριστερά, κρατῶντας χρυσῆ φάδο. Μόλις δὲ ἔλέφας εἰσῆλθε στὴν πόλη, ὅλοι οἱ στρατιῶται που ἤσαν παρατεταγμένοι στὸ δρόμο, παροντίσαν αὐτοῖς, τὸ δὲ πλήθυς ἔγραντος ξανά μὲ θρησκευτικὴ εὐλάβεια. “Ἐπειτα δὲ βασιλεὺς συνάδεισε τὸ θεῖο ἔδω κώς τὰ ἀνάκτορα, διότι τοῦ είχαν γίνει ήρωες, κάτιον ποὺ δέν μπορεῖ νὰ συντάξει πολεμούσα μὲ λόγια... “Ολοὶ μας πολεμούσαμε ἀγήφιστα, ἀπὸ τὸ φαντάρο ποὺ ἔφοιχε μὲ τὸ μάνικο, Ισαία τὸν ὀντότερο ἀξιοματικό, ποὺ θέριζε μὲ τὸ ξίφος του... Στρατιῶτες καὶ ὁ δικαιομάτικοι μονάχα ἔνα πρόσταγμα δίναμε:

M. ΜΙΣΣΙΡ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΠΟΙΓΑ, ΤΟΥ 1912-13

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΓΑΡΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οι Βουλγαροί καὶ η Θεσσαλονίκη. Πῶς τοὺς περίμεναν ἔχοντας ἔτοιμες Βουλγαρίκες σημαῖες. Καὶ πῶς δὲν τοὺς είδουν σύντειχοι γραφιστούς. Ή ιστορία ἐνὸς τραυματία. Ό φαντάρος ποὺ ἔφοιχησε ἡπτακραυγάζοντας. Τι δηγείτο ἔνα Κρητικό πούλο. “Εμπρός!... Πάντας ἔμπρος!...”

‘Η γενναώτης τῶν Ἐλληνικῶν στρατευμάτων κατὰ τὸν ‘Ἐλληνοβουλγαρικὸ πόλεμο τοῦ 1912-13 ἦταν τέτοια, ποὺ δικιάσαν προκαλοῦσε τὴν κατάπληξη τῶν ἔνοιων διονομούσαν παρακαλούσθουσαν ἀπὸ κοντὰ τὴν κατάστασα. Ενας ἀτ' αὐτούς, Ἰταλός την καταγωγὴν καὶ κατόπιν Θεσσαλονίκης, διότι τὴν καταπόντωσα τὸν Βουλγαρικὸ στρατό, εἶλε τὴν έξης σ' ἔνα δημοσιογράφο μας:

— Τόσο πολὺ είχαμε τροφοκρατηθῆ ἀπὸ τοὺς Βουλγάρους, ώστε περιμένεις νὰ μπορέης ἀπὸ τὴν μάζα ὡς τὴν ἄλλη μέρα στὴ Θεσσαλονίκη. Στὸ σπίτι μου μάλιστα είχαμε ἐτοιμάσει δινό σημαῖες Βουλγαρικές.

“Οταν δὲ δημοσιογράφος τὸν ἀπάντησε μὲ εἰλικρίνεια:

— Εμεῖς έχαμε πός δὲ ‘Ἐλληνικὸς στρατὸς είναι γενναῖος, ἀλλὰ ἐφοβούμαστε τὸν Βουλγάρος ἐπειδὴ ἦταν πολλοί. ‘Αλλωστε μᾶς είχε καταπορεύεις δὲ Πρόξενός τους, ὃ δύοτος μᾶς παρίστανε ως βεβαία τὴν εισοδή τους...

— Κοί τώρα τί λέτε;

— Τί νὰ πούμε! Οι ‘Ἐλληνες είνε λιοντάρια!...”

Κάπιοις τραυματίας τῆς μάχης τοῦ Κιλκίς διηγοῦνται ἀργούμενος στὸ νοσοκομεῖο τὶς ἀκόλουθες ἀναμνήσεις του:

— ‘Ο κάμπτος διος δίτην στρωμένος ἀπὸ λαθούμενος καὶ ἀπὸ σκοτωμένος. ‘Εγώ είχα μείνει στὰ μάχειαν ἀναίσθητος ἀπ' τὸ τραύμα μου καὶ ἐξαντλημένος. Μοῦ δίτην διάντοι νὰ σπαθῶ καὶ περιμέναντας ἀπίνητος στὸ δέντρο μου νὰ περάσῃ τυχαίος ἀπὸ κεῖ κανένας νοσοκόμος ἢ τραυματοφορεύεις γιὰ νὰ μὲ μαζεύην. Πέρα στὸν δρίζοντα νψωνόταν μαῖρος καπνὸς μέσ' ἀπὸ τὰ ἔρειτα τοῦ Κιλκίς καὶ παρατέατα ἀκούγονταν τὸ βαθὺν πυροβολικό. ‘Οταν πέρασε λίγη ώρα καὶ δίτην κάπως στὸν ἑατό μου, ἐπῆγα σεργάμενος ἔκει κοντά στὸ ποτάμι γιὰ νὰ δροσίσω τὰ φλογομένα μου κείλη μὲ λίγην νερό. Καθὼς έτηνα, ἀκούσα σὲ ἀπόστασι διλύμων μέτρων μια φωνὴ διαπειρούμενη, ποὺ ἔβγανε ἀπὸ βραχνὸν λαρούγη:

— Ζήτησε τὴν λειτεμιά!... Ζήτησε τὴν Ελλάδα!...

— ‘Η φωνὴ διλένα πλοτούσε πρὸς τὸ μέρος μου, ἐπαναλαμβάνοντας μὲ προστάθμεια τὶς παραστάσεις της, διότι έξαιραν κόπτηκε γιὰ πάντα, ἐνὸς συγχρόνου ἔφεσε ως τ' αὐτιά μου ὃ γδούντος ἐνὸς σώματος ποὺ ἔπεφτε.

— ‘Στερεά ἀπὸ μᾶ σφα μὲ ἀνακάλυψαν οἱ τραυματοφορεῖς καὶ μὲ στρακοναν γιὰ νὰ μὲ μεταφέρουν στὸ χειρουργεῖο. Καθὼς περνοῦσαν μέσ' ἀπὸ τὰ χωμάτια τῆς ρεματιᾶς βρήκαν ἔνα στρατιώτη μας, ποὺ μάλιστα δάνσασε καὶ ποὺ είχε στὸ στήθος του μια πελωπία πληγῆ...

— ‘Ηταν ὁ στρατιώτης ἐκείνος ποὺ είχαν ἀκούσει νὰ ζητοκραυγάζει πρὶν ἀπὸ μᾶ σφα καὶ ποὺ σὲ λίγο ξεφύχησε ἔκει στὴν ἀριστοπαταμά...”

— ‘Ενας ἄλλος πάλι τραυματίας, ἀπὸ τὴν Κρήτη αἰτοῦς, παλληκάρι σωστό, μὲ μάτια γαλανά, σγουρά μαλλιά καὶ πλατνὰ μέτωπο, διότι τὸν ἐπεσκέψησε κάπιοις δημοσιογράφος σ' ἔνα νοσοκομεῖο τῶν Αθηνῶν, ἀρχισε νὰ τὸν λέπῃ μὲ παράφορο ἐνθουσιασμὸν τὰ έξιτα:

— ‘Ἐγώ πολὺ λέπη πληγώθηρα στὴ Γιουβέσαν. ‘Ε, καὶ νὰ σ' είχαν ἔκει πέρα νάδιλεπες τὸν ταγματάρχη μας, τὸ μακαρίτη Τερτίη, πῶς ἔτοχε ἀπὸ λόχο, μὲ τὸ πλήριο στὸ χέρι, ἀγνηστάντας τὸ δάνατο καὶ δίνοντας κοινάριο στὸν στρατιώτες!... ‘Αμη τὸν ἄλλο πάλι, τὸν ταγματάρχη Ζαργάνη, ποὺ πολεμοῦσε ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ταγμάτος μὲ διενέμενο τὸ τραύμα του!...

— ‘Αν ήσουν ἔκει βάθλεπος πῶς δῶλοι οἱ στρατιῶτες είχαν γίνει ήρωες, κάτιον ποὺ δέν μπορεῖ νὰ συντάξει πολεμούσα μὲ λόγια... ‘Ολοὶ μας πολεμούσαμε ἀγήφιστα, ἀπὸ τὸ φαντάρο ποὺ ἔφοιχε μὲ τὸ μάνικο, Ισαία τὸν ὀντότερο ἀξιοματικό, ποὺ θέριζε μὲ τὸ ξίφος του... Στρατιῶτες καὶ ὁ δικαιομάτικοι μονάχα ἔνα πρόσταγμα δίναμε:

— ‘Εμπρός, παιδιά! Πάντας ἔμπρος!...”

